

การถอดบทเรียนจากกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KM)

“ประเด็นความรู้ด้านการเรียนการสอน”

ด้านอาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้สอนเป็นบุคคลสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของรายวิชา แนวปฏิบัติที่ดี อาจารย์ผู้สอนต้องเขียน มคอ.3 รายละเอียดแผนการเรียนรู้ และแจ้งให้ผู้เรียนทราบก่อนเริ่มทำการเรียนการสอน เพื่อเป็นการทำให้ผู้เรียนรู้ว่าจะต้องเรียนอะไร เรียนเพื่ออะไร เรียนทำไม และต้องปฏิบัติตนอย่างไรในขณะที่ยังร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนนอกจากพิจารณาเขียน มคอ. 3 แล้วอาจารย์ผู้สอนต้องพิจารณาว่าแผนการเรียนรู้ (มคอ.3) ที่เขียนนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและรายวิชา แผนการเรียนรู้และการวัดและประเมินผลสอดคล้องกันหรือไม่ ซึ่งต้องอาจพิจารณาปรับปรุงข้อสอบ วิธีการสอน และการวัดประเมินผล

ปัจจัยที่เกื้อหนุนการจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จนั้น อาจารย์ผู้สอนต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการสอน ต่อผู้เรียน และต้องมีการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในรายวิชาแต่ละคนว่า ไม่ใช่เป็นการลำเอียง หรือการจับผิดผู้เรียน นอกจากนี้อาจารย์ผู้สอนต้องสร้างแรงจูงใจในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน และสร้างแรงจูงใจในการเห็นความสำคัญของการทวนสอบ ว่าไม่ใช่ภาระงานที่หนัก และต้องให้ความร่วมมือในกิจกรรม

ด้านเทคนิคในการสอน

อาจารย์ผู้สอนควรเน้นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ด้วยตนเอง เน้นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้สัมพันธ์กับคนอื่น อาจารย์ผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศที่ปลุกเร้าแรงจูงใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนการสอนต้องเน้นทักษะการสื่อสารได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเรียน ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง ต้องจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน ซึ่งพบว่าเทคนิคและวิธีสอนที่จะส่งเสริมการวิจัยได้แก่ การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

ด้านการวัดและประเมินผล

- ต้องวัดและประเมินผลตามสภาพจริง จุดประสงค์คือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมิน และทวนสอบผลการเรียนได้ด้วยตนเอง
- เครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลผู้เรียนควรมีลักษณะที่ส่งเสริมกระบวนการคิด ทักษะทางปัญญา ทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดเชิงระบบ และคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ ทักษะ 5 ด้านตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

ด้านหลักสูตร

ต้องมีหลักสูตรที่ดี เป็นไปตามความต้องการของตลาดในบริบทปัจจุบัน จึงควรมีการศึกษา วิเคราะห์ คำอธิบายรายวิชาว่าเนื้อหาสาระที่เป็นองค์ความรู้ซึ่งผู้เรียนควรได้รับนั้นมีความทันสมัยต่อโลกยุคปัจจุบัน

หรือไม่ อาจต้องพิจารณาปรับเพิ่ม-ลดในบางหัวข้อเพื่อให้เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชา และบริบทของสังคม และวัฒนธรรม

ด้านตัวผู้เรียน

1. ความพร้อมของผู้เรียนทั้งด้าน คุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะด้านสังคม และทักษะด้านเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริม สนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ เนื่องจากการเรียนในระดับผู้ใหญ่ เป็นผู้ที่ทำงานมาแล้ว อาศัยประสบการณ์ในการเชื่อมโยงองค์ความรู้เก่า กับใหม่เข้าด้วยกัน และนำไปสู่การปฏิบัติ แต่หากตัวผู้เรียนมีประสบการณ์ที่ขัดกับองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งขององค์ความรู้

2. ทักษะด้านอารมณ์ของผู้เรียนอาจก่อปัญหาในการจัดการเรียนการสอน การยอมรับในตัวผู้สอน เมื่อเกิดการขัดแย้งของความรู้เก่า กับความรู้ใหม่ ดังนั้นผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงระหว่าง ทฤษฎีกับการปฏิบัติเพื่อเป็นการพิสูจน์ทฤษฎีว่าจริงหรือไม่

3. การคัดเลือกผู้เรียนเข้าสู่ระบบการจัดการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษา ควรต้องมีคุณสมบัติที่เป็นไปตามธรรมชาติของหลักสูตรอย่างแท้จริง เช่น สาขาหลักสูตรและการสอน ก็ควรเป็นกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจึงจะเหมาะสม ผู้เรียนสามารถจะมองเห็นประโยชน์ของการศึกษาในหลักสูตร อย่างถ่องแท้เพื่อนำไปใช้ประโยชน์จริงไม่ใช่เพื่อการเพิ่มคุณวุฒิเท่านั้น

ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่สุดในการสนับสนุนสิ่งเรียนรู้ ต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนการสอน ห้องปฏิบัติการ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ควรมีความทันสมัย อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้ นอกจากนี้วัสดุ อุปกรณ์บางประเภท หรือเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ต้องมีจำนวนเพียงพอต่อการให้บริการ

แนวทางปฏิบัติที่ดี

1. ก่อนการจัดทำแผนการเรียนรู้อาจารย์ผู้สอนควรวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของสาระที่เป็นองค์ความรู้ว่าควรปรับเพิ่ม-ลด ให้สอดคล้องกับความรู้ในปัจจุบันนั้นๆ

2. อาจารย์ผู้สอนต้องจัดทำแผนการเรียนรู้ (มคอ.3) ก่อนล่วงหน้าการสอนอย่างน้อย 1 สัปดาห์

3. ในสัปดาห์แรกของการสอนควรมีการปฐมนิเทศ ชี้แจง รายละเอียดการเรียนการสอน การแจ้งภาระงาน ชิ้นงาน กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ชัดเจนร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษาให้ชัดเจน

4. การวัดประเมินผลนักศึกษาต้องครอบคลุมทักษะ 5 ด้านตามกรอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษา แห่งชาติและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนตรวจสอบผลการเรียนรู้ของตนเองได้

5. ก่อนการสอบวัดผลและการประเมิน ข้อสอบ หรือเครื่องมือการประเมินควรส่งให้คณะกรรมการ บริหารหลักสูตรร่วมพิจารณาถึงความเหมาะสมว่าครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือรายวิชาหรือไม่